וקראת לשבת עונג

עלון תורני בהלכה באמונה ובמחשבת ישראל

גליון מס' 873

פרשת וישלח

י"ח כסלו התשפ"ז

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ מזל בת אסתר ע"ה | לע"נ רחל שנהז בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל ויהונתן בני אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמיות

בפתח הגליון

הרה"ג שלום מאיר וולק צצ"ל

איך יוצאים אל הרחוב

כל פרשה בתורה, נכתבה להפקת לקח. כך גם פרשת פגישת יעקב ועשיו. במישור הלאומי מספר המדרש, כי רבינו הקדוש היה מעיין בפרשה זו לפני פגישותיו עם שליטי רומי. אבל יש בפרשה זו הוראה גם לכל אדם ובכל זמן: שוהה אדם בבית הכנסת ובבית המדרש, הרי הוא בבחינת "יעקב איש תם, יושב אהלים".

מצוי האדם בביתו, בקרב בני משפחתו, עוסק בחינוך בניו ברוח מורשת האבות - והרי הוא כיעקב אבינו וביתו. בזעיר אנפין, כמובן. כפי דרגתו ומצבו. אך יוצא האדם אל הרחוב, גם אם לצורך פרנסתו ולרגל עיסוקיו - אבוי, כאן עומד הוא לפגוש ב"עשיו". בתרבות הרחוב, באווירת "איש שדה", בפריצות והתבהמות. פריעת כל גדר, שילוח כל רסן. "עשיו, וארבע מאות איש עימו" ארבע מאות שלוחות, כתמנון רב זרועות: הפריצות שבכרזות הרחוב, הפקרות הלבוש, ההתנהגות, הביטויים הנשמעים, מתקפה משולבת, מכל הכיוונים. שלא לדבר על התמונות והכיתוב בעיתונות, המורידה את הרף עד למכנה המשותף הנמוך ביותר, ושואפת לגרות את היצרים הבהמיים ביותר, תוך רדיפת סנסציות זולה וריקוד על הדם. שלא לדבר על התקשורת החזותית וערוצי הכבלים המשחיתים את הנפש והורסים בה כל חלקה טובה.

"זה לעומת זה עשה האלקים". ככל שמתרבה האורה בהיכלי התורה, בישיבות ובכוללי האברכים, ככל שמתרבה שם הטהרה ומזדככות הנפשות, כך מתרבה האפלה בחוצות, פושה הסיאוב ומתעבה הרפש. "עשיו, וארבע מאות איש עימו"...

אם כן, מה העצה? איך יש להתמודד, כיצד יש להיכון לפגישה? אין בעיה, יש לעיין בפרשה ולהפיק את לקחיה! כיצד התמודד יעקב? בשלושה דרכים: לדורון, לתפילה ולמלחמה. והאמצעי הבולט ביותר, המפורט ביותר, הוא הדורון. הנסיון לפייס, למצוא חן, וההשתחויה שבע פעמים, עד החיבוק והנשיקה - בה ניסה עשיו לתקוע שיניו בצווארו של יעקב...

האומנם? האם כך יש לצאת אל הרחוב ואוירתו, השחתתו וסיאובו? בגישת פיוס וקירבה?! הלב מסרב לקבל זאת, אבל הלא כך כתוב בתורה... אך, זהירות: במקרה זה הלב הוא הצודק! אבל כתוב בתורה? אכן כתוב, אבל יש לדעת כיצד להבין את הכתוב.

וכבר השמיענו הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל כי התנאים הקדושים יכולים היו ללמוד מן המקרא, אבל אנו, המקרא אצלנו הוא בלימוד הקריאה, והגמרא והמדרשים - כלימוד החומש בזמנם! אי אפשר לנו להבין את המקרא אלא דרכם!

ולענייננו, נביא סיפור מן הזוהר הקדוש: רבי חייא ורבי יוסי היו מהלכים בדרך. ראו אדם עטוף בטלית וחגור חרב. אמר רבי חייא: "מהו אדם זה, צדיק או ליסטים?" אמר לו רבי יוסי: "הרי נצטווינו לדון לכף זכות. והרי למדנו שאדם היוצא לדרך צריך להיכון לדורון, למלחמה ולתפילה, ואדם זה הולך בדרך, הטלית לתפילה והחרב למלחמה. ומאחר ששניהם בו, אין צריך לבדוק אחר הדורון".

כשקרב אליהם נתנו לו שלום, ולא החזירם. אמר רבי חייא: "רואה אתה שאין בו דורון, מכיון שאינו עונה שלום!" החלו רבי חייא ורבי יוסי לשוחח בדברי תורה. כיון שראה אותו אדם שהם עוסקים בתורה, החזיר להם פניו ונתן להם שלום. אמר להם: "כשלא השבתי לכם בתחילה, במה חשדתוני?" אמר לו רבי יוסי: "שמא מתפלל היית, או מהרהר בדברי תורה". אמר לו: "הקדוש ברוך הוא ידון אתכם לכף זכות כשם שדנתם אותי, אבל האמת היא שפעם הלכתי בדרך והקדים לי אדם שלום והשבתי לו שלום והתרועע עמי, ולפתע קם עלי להרגני ולגזול את רכושי, כי ליסטים היה, ואלמלא גיבור הייתי ממנו היה מציג אותי ככלי ריק. מאותו יום נדרתי שלא אשיב שלום אלא לצדיק ועוסק בתורה. ככתוב: אין שלום, אמר אלוקי, לרשעים".

קוראים אנו את הדברים, ותמהים: כיצד מתיישבים הם עם הנהגתו של יעקב אבינו עליו השלום, שהקדים את הדורון והרבה בו מאוד? ועיון בדבר מביא אותנו למסקנה שאין כאן כל סתירה: עשיו בא להורגו, ויש להקדים ולשכך את כעסו וזעמו. הן אי אפשר היה להתעלם מקיומו ולנתק מגע. אבל אותו אדם מהלך היה בדרך וחושש מהליסטים המתלווים להולכים. במקרה כזה - יש להתאזר בנשק נגדי ולהצטייד בתפילה. אבל דורון, חלילה וחס! אף לא אמירת שלום, שום חבירה וקשר ומגע! כמה מאירים הדברים, מדריכים ומכוונים!

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו **עובדיה יוסף** זצוק"ל

הברכה של מרן

מפי בעל המעשה: לפני שנים רבות, לאבי היה קוצר נשימה, הוא הובהל לבית החולים הדסה עין כרם בירושלים.

לאחר בדיקות, הרופא החליט שעליו לעבור ניתוח. הלכתי לשאול בעצתו של הרה"ג יוסף עדם זצ"ל, מרבני ישיבת "פורת יוסף".

הרב שאל אותי: "בן כמה אביך?" אמרתי לו: "בן 83". כששמע הרב כך, אמר בהחלטיות שלא לעשות את הניתוח, כי מסוכן לעשות את הניתוח הזה בגיל כל כך מבוגר.

בשעות אחרי הצהרים באתי לבקר את אבי, והנה אני רואה את רבינו הגדול זצוק"ל בחדר סמוך לחדר בו שכב אבי.

מרן זצוק"ל בא לבקר אדם שהושתל לו לב בגופו. רצתי אליו ובקשתי ממנו שיבוא לברך את אבי השוכב בחדר הסמוך.

מרן נענה לבקשתי, הוא נכנס לחדר, אבי הכיר אותו ונישק את ידיו, מרן שם ידו על ראשו וברכו.

גם אנשים נוספים באו לבקש ברכה ממרן.

לא עברה מחצית השעה והנה בא רופא אחר, לא הרופא של הבוקר.

בדק מעט ואמר: "מה אתם עושים פה? לא צריך שום ניתוח, אכתוב לכם מכתב שחרור ותלכו הביתה. בבית תעשו לו אינהלציה וגמרנו".

ראיתי במו עיני כיצד הברכה של מרן עשתה רושם בזמן כה קצר, וב"ה אבי ניצל מניתוח מיותר.

הברכה הועילה לאבי גם להבא, ומיום זה והלאה לא הוצרך אבי ללכת לבית החולים עד יומו האחרון כשנפטר בבית.

מזמן הוא עבר אותנו

בימי השבעה על מרן זצ"ל הגיע לאוהל המנחמים ת"ח ישיש וגדול בתורה, וסיפר שכאשר יצא לאור שו"ת יביע אומר חלק ראשון, עיין בו רבי עזרא עטיה רבות, ובתום עיונו בספר קרא בהתרגשות לבני ביתו ואמר להם: 'מזמן, מזמן הוא עבר אותנו'...

קורא יקר! אם ברצונך להנציח את הגליון להצלחה, לרפואה שלימה, או להבדיל לע"נ יקירך, צור עוד היום קשר עם המערכת. זכור! "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו".

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"כה תאמרון לאדני לעשו וגו'" (ל"ב, ה').

אדם עני, הנוסע מביתו למדינת הים וחוזר כעבור כמה שנים כשהוא עשיר, ודאי יאמרו הבריות כי עושרו בא לו מכח עבודה ומסחר שעמל, ויתכן שיתפתו גם אחרים לנסוע ולהתעשר כמותו.

לעומת זאת, עני הנוסע מביתו למדינת הים ושב כעבור פרק זמן קצר מאד כשהוא עשיר, יבינו הבריות כי כל עושרו בא לו על ידי נס ומקרה מן השמים. במקרה זה לא יתפתה איש לנסוע, כי אין הנס שכיח.

אולם, לעיתים יקרה, כי עני נוסע מביתו למדינת הים ושוהה שם כמה שנים ואינו מצליח, ואילו כאשר הוא פונה לשוב אל ביתו מתרחש לו נס והוא מתעשר עושר רב. אם יבוא אל ביתו, ודאי יאמרו הבריות כי עושרו בא לו על ידי עבודה, והרי אין הדבר כן!

על כן מן הראוי שיודיע להם את אשר אירע עימו, כדי שלא יתפתו לנסוע, שהרי עושרו בא לו על ידי נס שאינו שכיח, כאמור.

כמקרה זה האחרון – אמר המגיד מדובנא – קרה גם ליעקב אבינו, ששהה בבית לבן הארמי שנים רבות וחזר אל ביתו כבד במקנה ובצאן, וחשש כי עשו, בראותו את עושרו, יעורר קנאתו, ויחשוב שיעקב התעשר מחמת הברכות שברכו אביו.

אבל באמת לא היה כן, שכל הצלחת יעקב לא היתה אלא ע"י נס, לכן יעקב ביקש לגלות זאת לעשו, כי עושרו איננו בזכות הברכות אלא מחמת הנס, והראיה שבכל הימים שהיה בבית לבן לא הצליח, ועל כן אין לעשו לשנוא אותו על עניין הברכות.

וזה שאמר יעקב: "כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה", עושרי בא לידי רק עתה ולא מחמת השנים שגרתי בבית לבן!

"הצילני נא מיד אחי מיד עשיו וגו'" (ל"ב, י"ב).

לכאורה קשה - הרי אח אחד היה ליעקב, ואם כן מדוע הוצרך יעקב לומר, מיד אחי מיד עשו, לכאורה היה צריך לומר או אחי או עשיו?

ותירץ הגה"צ הרב ניסים יגן זצ"ל שכאן יעקב פחד משני דברים, רוחני וגשמי, שאם עשו יבוא כמו רוצח זה מצד הגשמי, ואם הוא יבוא כמו אח אוהב זה ברוחני, שהרי זה פגישת אחים לאחר יותר מ- 20 שנה. והבנים שלי עלולים להתחבר לבניו של עשו, וח"ו להתקלקל.

והפחד של יעקב אבינו ע"ה, היה הרבה יותר מהפחד שהוא יבוא כמו אח אוהב, שהרי על זה הוא התפלל קודם "הצילני נא מיד אחי מיד עשו", וחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשיי למעשה אבותיי אברהם יצחק ויעקב, ולפחד לא רק על בריאות בניו, אלא גם על הרוחניות שלהם.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים..."

רש"י מבאר, שלפי סדר האירועים יצחק אבינו לא מת עתה, שהרי מכירתו של יוסף, שמסופרת בפרשה הבאה, קדמה למיתתו של יצחק י"ב שנה. אלא ש'אין מוקדם ומאוחר בתורה'.

דרוש נאה דרש אב"ד ריסקעווא, הגה"צ רבי אברהם שלמה כץ זצ"ל, על דברי רש"י הנ"ל, בהספידו את ראב"ד ירושלים הגאון רבי פנחס אפשטיין זצ"ל. טבע העולם, שכאשר אדם נפטר בדמי ימיו האבל והצער עמוק, ואילו כאשר נפטר אדם זקן ושבע ימים פחות עצובים ומודאגים. אך האמת שכך צריכים להיות פני הדברים רק אצל אנשים פשוטים, כי אצל הצדיקים וגדולי התורה החשבון הוא הפוך, שהרי תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת, וכל כמה שהם חיים הרי הם עולים ומתעלים יותר וזיו אורם הגדול זורח ומאיר לדורות הבאים, הלומדים מדרכם ונהנים מטעם הזקנים שלהם. אם כן, ככל שיזקינו גדולה האבדה עוד יותר...

על כן אמר הכתוב "ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים", ואומר רש"י: "אין מוקדם ומאוחר בתורה" – רק אצל פשוטי העם ישנה מיתה מוקדמת עצובה יותר ומיתה מאוחרת מעציבה פחות, אבל אצל גדולי התורה 'אין מוקדם ומאוחר', כי גם מיתה מאוחרת היא מוקדמת מדי, שהרי בזקנותם אורם מאיר עוד יותר ותועלתם לדורות עדיין נצרכת. לפנות בוקר חורפי מתעוררים תושבי העיירה 'ראדין' אט אט לעבודת ה' ולמלאכתם. הבלן 'יושה' השכים אף הוא להסיק את בית המרחץ, ומשהיה גם 'נפח' פנה לבית המלאכה. באותו בוקר הקדים מרן ה'חפץ חיים' זי"ע ללכת למקווה מבלי שאיש ילווהו. העשן מהסקת המקווה היה סמיך מאוד, ועד שהספיק ה'חפץ חיים' לצאת משם בעקבות המחנק שחש הוא נפל והתעלף...

כשחזר הבלן למקווה מצא את ה'חפץ חיים' מעולף ומיהר להזעיק אנשים שיסייעו לו להוציאו מהמקווה ולהובילו לבית המדרש. שעה ארוכה ניסו תלמידיו להעירו, אך הוא לא גילה סימני חיים. אלו שופכים עליו מים ומנסים בכל זאת לעורר את רבם הנערץ, ואלו זועקים בתפילה באמירת תהילים שישלח לו ה' רפואה שלמה מן השמים. תפילתם אכן נענתה, וכשעה לפני שקיעת החמה שבה רוחו אל גופו הטהור. הוא החל לפקוח עיניו ואט אט שב לאיתנו. כשהתעורר שאל אם יש עוד שהות להניח תפילין, ומשנענה בחיוב מיהר להניחן. לאחר מכן שאל כמה זמן היה מעולף, וכששמע שעברו עליו כמה שעות בעילפון, נאנח ואמר: "וי... וי... במשך זמן כה רב הייתי תלוי בכף מאזניים ודנו אותי בשמים אם כדאי אני שישיבו לי את נשמתי... איי... חוטא ופושע אני...!".

מאז היה ה'חפץ חיים' מהלל, משבח ומודה להשי"ת על רוב חסדיו שעשה עמו והשיב לו את רוחו למען יוכל להמשיך לשקוד על התורה ועל העבודה. הכרת הטוב גדולה היתה לו ל'יושה' הבלן על שהציל אותו, ובכל 'שמחת תורה' היה מזמין אותו לביתו ושותה עמו 'לחיים' ומאחל לו שיזכה לאריכות ימים ושיוסיף לחיות אחריו. פחות משלושה חודשים אחר פטירת ה'חפץ חיים', הלך 'יושה' לעולמו כשהוא בן קרוב לתשעים שנה. ברכת ה'חפץ חיים' לאריכות ימים, התקיימה במלואה!

(דרשו)

ביני לבני

הרה"ג **יחיאל פליסקין** שליט"א
מח"ס **"שתולים בבית השם"** ועוד

רגישות יתר (ג)

העולם בו אנו חיים בנוי מתבניות. לא רק מוסד הלימודים, כל לימוד תורה הוא בעצם תבנית, וכן העיסוק בפרנסה, קהילה, משפחה, בית כנסת. מכיון שאנו בעולם הגשמי, הכל בנוי מתבניות. אדם רגיש מאד, מכיון שיש לו חיישנים עדינים במיוחד, אז בעיקרון כל מפגש שלו עם תבנית - מייצר לו כאב.

כי הרי אף תבנית לא נוצרה במיוחד עבור צרכי האישיות הפרטית שלו, ובכל פינה בה הוא פוגש פער - זה מכאיב לו. ובפרט, שרוב תבניות החיים נוצרו על ידי ה'רוב', המורכב מאנשים לא רגישים, ולכן הן בודאי קשוחות וקרות מדי עבורו.

אז מה הוא יעשה?

אדם לא מסוגל לשגשג בתוך תבנית שיוצרת לו כאב יומיומי, ולכן לאדם רגיש מאד יש שתי אפשרויות:

או - להיכנע לדרישות העולם, כלומר להיכנס לתבנית, ואז הוא יהיה מלא בייסורים, משברים וחולשות. במקום להצליח, הוא לכל היותר ישרוד.

או - להחליט שהוא לא נכנע, אלא מחפש בכל מחיר את סדרי החיים המתאימים עבור נשמתו העדינה. זה יהיה מסע ארוך, שידרוש הרבה סבלנות, כח עמידה מול חברה, ובעיקר סיעתא דשמיא, עד שבהדרגה הוא יגיע אל סדרי החיים המתאימים עבורו.

ושם – הוא יצליח! כי כשהוא יגיע לנחלתו הפרטית, אליה יתחבר באהבה, הוא יתמלא באנרגיות, ויעשה דברים נפלאים ומתוקים. הוא יהנה, וכולם יהנו ממנו.

איך זה נראה בעבודת ה'?

אדם רגיש מאד, שלא מצא טעם בתבניות המקובלות בעבודת ה', ויבחר לצאת למסע אישי משלו, יגיע בסופו של דבר לחיבור פנימי יותר אל הקב"ה. הוא עשוי לגלות עומקים חדשים בתורה, בתפילה, באחדות עם ישראל, ובתורת המחשבה, וליצור עולם פורח ומופלא של עושר רוחני.

כעת - הוא יהפוך לאישיות כובשת, ולמקור השראה! יתכן שאותה סביבה, שבתחילה לא הבינה אותו (בלשון המעטה) תחזור אליו ותגיד: "וואו! אתה אדם מיוחד. אנחנו נהנים מחברתך, כשאתה מגיע למנין כולנו מתעלים".

כלומר, אותו עולם שמצד אחד לא מבין את האדם הרגיש מאד, ועשוי לבקר אותו או לדחות אותו, בסופו של דבר מוכרח אותו בשביל להשיג דרכים עמוקות יותר בעבודת ה'.

פקסט 054-8457834